

עין מושפט
גז מוצה

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

מסורת הש"ס

6) כ"ב פה, 3) פה פ"ו
7) פה פ"ו פ"ו פ"ו
8) פה פ"ו פ"ו פ"ו
9) פה פ"ו פ"ו פ"ו
10) פה פ"ו פ"ו פ"ו
11) פה פ"ו פ"ו פ"ו
12) פה פ"ו פ"ו פ"ו
13) פה פ"ו פ"ו פ"ו
14) פה פ"ו פ"ו פ"ו
15) פה פ"ו פ"ו פ"ו
16) פה פ"ו פ"ו פ"ו
17) פה פ"ו פ"ו פ"ו
18) פה פ"ו פ"ו פ"ו
19) פה פ"ו פ"ו פ"ו
20) פה פ"ו פ"ו פ"ו

לא יהיה כך אביון שלך קודם לשל כל אדם אלא לזקן ואינו לפי כבודו אלא רבה הכישה חייב בה אביו הוה יתיב קמיה דרבה הוא להנך עיזי דקיימו שקל קלא ושדא ברו א"ל איחייבת בהו קום אהריגוהו יאבעיא להו דרכו להחזיר בשדה ואין דרכו להחזיר בעיר מהו מי אמרינן השבה מעליא בעינן וכיון דלאו דרכיה להחזיר בעיר לא לחייב אהו דלמא בשדה מיהת הוה דאחייב ליה וכיון דאחייב ליה בשדה אחייב ליה בעיר תיקו אמר רבא ככל שבשלו מחזיר בשל חברו נמי מחזיר יוכל שבשלו פורק וטוען בשל חברו נמי פורק וטוען רבי ישמעאל ברבי יוסי הוה קאזיל באורחא פגע ביה ההוא גברא הוה דרי פתכא דאפי אוחבינהו וקא מיתפח א"ל דלי לי אמר ליה כמה שוין א"ל פלגא דוואא יהיב ליה פלגא דוואא ואפקרה הדר וזה בהו הדר יהיב ליה פלגא דוואא ואפקרה חזיה דהוה קא בעי למיהדר למוכיה בהו א"ל לכולי עלמא אפקרנהו ולך לא אפקרנהו ומי הוה הפקר כי האי גוונא והתנינן בש"א הפקר לעניים הפקר וב"ה אומרים האינה הפקר עד שיהא הפקר לעניים ולעשירים כשמיטה אלא רבי ישמעאל ברבי יוסי לכולי עלמא אפקרנהו ובמלתא בעלמא הוא דאוקמיה והא רבי ישמעאל ברבי יוסי זקן ואינו לפי כבודו הוה ר' ישמעאל ברבי יוסי ללפנים משורת הדין הוא דעבד דתני רב יוסף יהודעת להם זה בית חייהם את הדרך זו גמילות חסדים ואי (אשר) ולכן זה ביקור חולים בה זו קבורה ואת המעשה זה הדין אשר יעשונו זו לפנים משורת הדין: אמר רב יוסף (אשר) ילכו זה ביקור חולים והיינו גמילות חסדים לא נצרכה אלא לכן גילו דאמר רב יוסף גילו נוטל אחד ממששים כחלו ואפי' הכי מבועי ליה למיזל לגביה בה זו קבורה היינו גמילות חסדים לא נצרכה אלא לזקן ואינו לפי כבודו אשר יעשונו זו לפנים משורת הדין דאמר ר' יוחנן לא חרבה ירושלים אלא על שרנו בה דין תורה אלא דיני דמגוואת לדינו אלא אימא שהעמידו דיניהם על דין תורה ולא עבדו לפנים משורת הדין: מתני' אי זו היא אבידה פרה חמור או פרה רועין בדרך אין זו אבידה חמור וכליו הפוכין פרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה החזירה וברחה החזירה וברחה אפי' ארבעה ותמשה פעמים חייב להחזירה שנאמר והשב תשיבם יהיה בטל מסלע לא יאמר לו תן לי סלע אלא נתון לו (6) שכרו כפועל (7) אם יש שם בית דין מתנה בפני כ"ד (8) אם אין שם כ"ד בפני מי יחנה שלו קודם: (9) אטו כל הני דאמרינן לאו אבידה הוה אמר רבי יהודה הכי קאמר אי זו היא כלל אבידה שהוא חייב בה מצא חמור ופרה רועין בדרך אין זו אבידה ולא מיחייב בה חמור וכליו הפוכים פרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה ומיחייב בה ולעולם אמר רב יהודה אמר רב עד שלשה ימים היכי דמו או בלילות אפי' חרא שעתא נמי אי ביממא אפי' טובא נמי לא צריכא דהוה חזי לה בקרמתא ובחשכתא תלתא יומי אמרינן איתרמוי

ה"מ לא תעשה ועשה השוה ככל אבל האי דלית שוה ככל דמי כדמוכח פרק שני נזירין (נזיר דף נ"א:) דלית עשה דמלווע דמי לאו ועשה דכהניס וכן ק' לקמן (ל"ג.) יכול אמר לו אביו הטמא כו' ופריך מיעוף ליה דלית עשה דוחה לא תעשה ועשה הא גבי כהניס שאלו שוה ככל דמי וי"ל דעשה דמלווע שאלו דממיר משום גדול השלום כדלמך בפ' שילוח הקן (חולין דף קמ"א.) ודעשה דמלווע הוה דמי לאו ועשה דשילוח הקן אי לאו ימורא דשלה תשלם אבל עשה דעלמא לא דמי לאו ועשה אפילו אינו שוה ככל וזה היריון לא יימייכז למאן דשמי מלווע נמי חלוטו כשמימי המטה פ"ק דמועד קטן (דף ז'.) ולדידיה יש לומר דהכא סתמן על ומו מי דמין אסורא מקמי ממונה ולקמן נמי דעיסא משני דהוה דמי אפילו לאו ועשה אי לאו קרא אפי' אי נלמא שאלו לא דמי ופ"ב דיבמות (דף כ"א.) דלמך גבי פלוגתא דר' יוחנן ור"א צביטא כ"ג כאלמנה מן העשויין כ"ע לא פליגי דלא פטרה דלית עשה ולא תעשה ועשה וי"ל דחשיב שוה ככל כיון שהאלמנה עשמה אסור כמו הכהן דלקרי ביה לא יקח לא יקח א"ע"ג דלית שוה ככל אלא ככהניס אבל הוה דגילוח זקן שאלו שוה כהניס נמי מקמי עשה דמלווע:

ה"מ לא תעשה ועשה השוה ככל אבל האי דלית שוה ככל דמי כדמוכח פרק שני נזירין (נזיר דף נ"א:) דלית עשה דמלווע דמי לאו ועשה דכהניס וכן ק' לקמן (ל"ג.) יכול אמר לו אביו הטמא כו' ופריך מיעוף ליה דלית עשה דוחה לא תעשה ועשה הא גבי כהניס שאלו שוה ככל דמי וי"ל דעשה דמלווע שאלו דממיר משום גדול השלום כדלמך בפ' שילוח הקן (חולין דף קמ"א.) ודעשה דמלווע הוה דמי לאו ועשה דשילוח הקן אי לאו ימורא דשלה תשלם אבל עשה דעלמא לא דמי לאו ועשה אפילו אינו שוה ככל וזה היריון לא יימייכז למאן דשמי מלווע נמי חלוטו כשמימי המטה פ"ק דמועד קטן (דף ז'.) ולדידיה יש לומר דהכא סתמן על ומו מי דמין אסורא מקמי ממונה ולקמן נמי דעיסא משני דהוה דמי אפילו לאו ועשה אי לאו קרא אפי' אי נלמא שאלו לא דמי ופ"ב דיבמות (דף כ"א.) דלמך גבי פלוגתא דר' יוחנן ור"א צביטא כ"ג כאלמנה מן העשויין כ"ע לא פליגי דלא פטרה דלית עשה ולא תעשה ועשה וי"ל דחשיב שוה ככל כיון שהאלמנה עשמה אסור כמו הכהן דלקרי ביה לא יקח לא יקח א"ע"ג דלית שוה ככל אלא ככהניס אבל הוה דגילוח זקן שאלו שוה כהניס נמי מקמי עשה דמלווע:

ה"מ לא תעשה ועשה השוה ככל אבל האי דלית שוה ככל דמי כדמוכח פרק שני נזירין (נזיר דף נ"א:) דלית עשה דמלווע דמי לאו ועשה דכהניס וכן ק' לקמן (ל"ג.) יכול אמר לו אביו הטמא כו' ופריך מיעוף ליה דלית עשה דוחה לא תעשה ועשה הא גבי כהניס שאלו שוה ככל דמי וי"ל דעשה דמלווע שאלו דממיר משום גדול השלום כדלמך בפ' שילוח הקן (חולין דף קמ"א.) ודעשה דמלווע הוה דמי לאו ועשה דשילוח הקן אי לאו ימורא דשלה תשלם אבל עשה דעלמא לא דמי לאו ועשה אפילו אינו שוה ככל וזה היריון לא יימייכז למאן דשמי מלווע נמי חלוטו כשמימי המטה פ"ק דמועד קטן (דף ז'.) ולדידיה יש לומר דהכא סתמן על ומו מי דמין אסורא מקמי ממונה ולקמן נמי דעיסא משני דהוה דמי אפילו לאו ועשה אי לאו קרא אפי' אי נלמא שאלו לא דמי ופ"ב דיבמות (דף כ"א.) דלמך גבי פלוגתא דר' יוחנן ור"א צביטא כ"ג כאלמנה מן העשויין כ"ע לא פליגי דלא פטרה דלית עשה ולא תעשה ועשה וי"ל דחשיב שוה ככל כיון שהאלמנה עשמה אסור כמו הכהן דלקרי ביה לא יקח לא יקח א"ע"ג דלית שוה ככל אלא ככהניס אבל הוה דגילוח זקן שאלו שוה כהניס נמי מקמי עשה דמלווע:

תורה אור השלם

1 וההודקה אהרם את החקיק והאק התורה והודעת להם את הדרך ללבו בה ואת המעשה אשר יעשונו

הגהות הב"ח

6) נמי בשניה שבו כסופי' ר"ב ע"ל דף פ"ה: (7) ר"ב ד"ה ו' בית וכו' ומכאן ר"ב יבנה דף ק' פ"ב: דהוא מ"ת ו"ע:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ד"ה: בעינן עין מניסחא כניסחא כן ד"ה ד"ה דמניסחא ופי' דעין נניסחא:

הגהות הגר"א

[א] [ב] נ"א: א"כ: דטוס קו ע"ל למחקר:

לעני רש"י

מרט"א [מרט"א]: רב ארסה:

מוסף רש"י

לא יהיה כך אביון. הוה כן עיזים רימו ל' הוה כעלמך שלל תכל ליה עיזת (סוה"ד) ד' בית חייבים. תלמוד תורה וכו' ק"ל. לכן גילו. חמור כמותו אי זקן לזקן (נדרים נ"ט.)

רבינו הגנאל

עלו מרובה משל חברו ששאר אפי' כי לא יהיה כך אביון שלך קודם לשל כל אדם. אמר רבא כל שבשלו מחזיר בשל חברו נמי מחזיר כל שבשלו פורק וטוען בשל חברו נמי פורק וטוען רבי ישמעאל ברבי יוסי הוה קאזיל באורחא פגע ביה ההוא גברא הוה דרי פתכא דאפי אוחבינהו וקא מיתפח א"ל דלי לי אמר ליה כמה שוין א"ל פלגא דוואא יהיב ליה פלגא דוואא ואפקרה הדר וזה בהו הדר יהיב ליה פלגא דוואא ואפקרה חזיה דהוה קא בעי למיהדר למוכיה בהו א"ל לכולי עלמא אפקרנהו ולך לא אפקרנהו ומי הוה הפקר כי האי גוונא והתנינן בש"א הפקר לעניים הפקר וב"ה אומרים האינה הפקר עד שיהא הפקר לעניים ולעשירים כשמיטה אלא רבי ישמעאל ברבי יוסי לכולי עלמא אפקרנהו ובמלתא בעלמא הוא דאוקמיה והא רבי ישמעאל ברבי יוסי זקן ואינו לפי כבודו הוה ר' ישמעאל ברבי יוסי ללפנים משורת הדין הוא דעבד דתני רב יוסף יהודעת להם זה בית חייהם את הדרך זו גמילות חסדים ואי (אשר) ולכן זה ביקור חולים בה זו קבורה ואת המעשה זה הדין אשר יעשונו זו לפנים משורת הדין: אמר רב יוסף (אשר) ילכו זה ביקור חולים והיינו גמילות חסדים לא נצרכה אלא לכן גילו דאמר רב יוסף גילו נוטל אחד ממששים כחלו ואפי' הכי מבועי ליה למיזל לגביה בה זו קבורה היינו גמילות חסדים לא נצרכה אלא לזקן ואינו לפי כבודו אשר יעשונו זו לפנים משורת הדין דאמר ר' יוחנן לא חרבה ירושלים אלא על שרנו בה דין תורה אלא דיני דמגוואת לדינו אלא אימא שהעמידו דיניהם על דין תורה ולא עבדו לפנים משורת הדין: מתני' אי זו היא אבידה פרה חמור או פרה רועין בדרך אין זו אבידה חמור וכליו הפוכין פרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה החזירה וברחה החזירה וברחה אפי' ארבעה ותמשה פעמים חייב להחזירה שנאמר והשב תשיבם יהיה בטל מסלע לא יאמר לו תן לי סלע אלא נתון לו (6) שכרו כפועל (7) אם יש שם בית דין מתנה בפני כ"ד (8) אם אין שם כ"ד בפני מי יחנה שלו קודם: (9) אטו כל הני דאמרינן לאו אבידה הוה אמר רבי יהודה הכי קאמר אי זו היא כלל אבידה שהוא חייב בה מצא חמור ופרה רועין בדרך אין זו אבידה ולא מיחייב בה חמור וכליו הפוכים פרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה ומיחייב בה ולעולם אמר רב יהודה אמר רב עד שלשה ימים היכי דמו או בלילות אפי' חרא שעתא נמי אי ביממא אפי' טובא נמי לא צריכא דהוה חזי לה בקרמתא ובחשכתא תלתא יומי אמרינן איתרמוי

אי בלילות אפי' חרא שעתא נמי אי ביממא אפי' טובא נמי לא צריכא דהוה חזי לה בקרמתא ובחשכתא תלתא יומי אמרינן איתרמוי

אי בלילות אפי' חרא שעתא נמי אי ביממא אפי' טובא נמי לא צריכא דהוה חזי לה בקרמתא ובחשכתא תלתא יומי אמרינן איתרמוי